

DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER

FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2004. december 7.¹

1. Az EK 226. cikk alapján kötelezettség-szegés megállapítása iránt benyújtott keresetével az Európai Közösségek Bizottsága annak megállapítását kérte a Bíróságtól, hogy a Görög Köztársaság – a látszerészeti üzletek területén történő működtetésének engedélyezéséhez úgy a természetes, mint a jogi személyekkel szemben előírt feltételek miatt — megsértette az EK 43. és 48. cikkből eredő kötelezettségeit.

2. Ismételten egy olyan ügyről van szó, melynek tárgya az ún. „megkülönböztetés nélkül alkalmazandó korlátozások”, mint-hogy a szóban forgó jogszabály nem tesz különbséget a saját és a közösségi állampolgárok között. Az eltérő bánásmód más feltételekből indirekt módon fakad, mely feltételek látszólag semlegesek; a jelen esetben abból, hogy látszerészeti üzlet nyitása kizárólag okleveles látszerész részére engedélyezhető, akár személyesen működteti azt, akár egy, személyes részvételével működő társaságon keresztül.

I — A közösségi jogi háttér

3. Az EK-Szerződés III. címének tárgya a személyek, a szolgáltatások és a tőke szabad mozgásának alapvető szabadsága, melyen belül a 2. fejezet – EK 43–48. cikk — külön szabályozza a letelepedési jogot. Jelen ügyben az első és az utolsó cikknek van jelentősége.

4. Az EK 43. cikk meghatározza ezen jog tartalmát.

„Az alábbiakban megállapított rendelkezéseknek megfelelően tilos a valamely tagállam állampolgárainak egy másik tagállam területén történő szabad letelepedésére vonatkozó minden korlátozás. Ezt a rendelkezést azokra a korlátozásokra is alkalmazni kell, amelyek képviselteknek, fióktelepnek vagy leányvállalatnak egy tagállam valamely tagállamban letelepedett állampolgára által történő alapítására vonatkoznak.

¹ — Eredeti nyelv: spanyol.

A szabad letelepedés magában foglalja a jogot gazdasági tevékenység önálló vállalkozóként történő megkezdésére és folytatására, vállalkozások, így különösen a 48. cikk második bekezdése szerinti társaságok alapítására és irányítására, a letelepedés országának joga által a saját állampolgáiraire előírt feltételek szerint, figyelemmel a tőkére vonatkozó fejezet rendelkezéseire is.”

5. Az EK 48. cikke pedig a fenti szabadság gyakorlása tekintetében a természetes személyekkel azonos elbánást biztosít a jogi személyek számára.

„Valamely tagállam jogszabályai alapján létrehozott olyan társaság, amelynek létesítő okirat szerinti székhelye, központi ügyvezetése vagy üzleti tevékenységének fő helye a Közösség területén van, e fejezet alkalmazása szempontjából ugyanolyan elbánásban részesül, mint azok a természetes személyek, akik a tagállamok állampolgárai.

»Társaság« a polgári vagy kereskedelmi jog alapján létrejött társaság, beleértve a szövetségeket és a közjog vagy a magánjog hatálya alá tartozó más jogi személyeket, kivéve a nonprofit szervezeteket.”

II — A vonatkozó nemzeti jogi háttér

6. Görögországban a látszerészeti üzletek létesítésének feltételeit a 971/79. sz. törvény² szabályozza. A törvény 6. cikkének (6) bekezdése elrendeli, hogy a 6. cikk (3) bekezdésének³ és a 8. cikk (2) bekezdésének⁴ sérelme nélkül, a látszerészeti üzleteket személyesen az azok működtetésére kiállított engedély jogosultja vezeti, ami azt feltételezi – ahogyan azt a jogszabály elő is írja –, hogy egy látszerész mint természetes személy csak egy látszerészeti üzletet vezethet.

7. Azonban nem minden látszerész tud üzletet alapítani, mivel ugyanezen törvény 7. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy ilyen üzleteket csak a látszerészeti engedély jogosultjai létesíthetnek, és azok működtetésének feltétele a hatáskörrel rendelkező hatóság által kiállított engedély, amihez a 8. cikk (1) bekezdése hozzáteszi, hogy ez az engedély „[...] személyhez kötött és átruházhatatlan”.

8. A *jogi személyek* vonatkozásában a közgondoskodás nemzeti rendszerének fejlesztés-

2 — A Görög Köztársaság Hivatalos Lapja, I. sorozat, 233. szám, 1979. Ez a törvény nem csupán a látszerészeti üzletek létesítését és működtetését szabályozza, hanem a látszerészszakma gyakorlásának feltételeit is.

3 — Mely a gyógyszerárakon belüli létesítésre vonatkozik.

4 — A családtagokra történő átruházásról.

téséről és más rendelkezésekről szóló 2646/98. sz. törvény⁵ 27. cikkének (4) bekezdése – mely kiegészíti a 971/79. sz. törvényt – értelmében látszerészei üzlet működtetésére kizárólag elismert látszerészek alapíthatnak közkereseti vagy betéti társaságot, azzal a feltétellel, hogy az üzlet működési engedélyének jogosultja a társasági tőke legalább 50%-ának tulajdonosa. Egy látszerész legfeljebb egy másik társaságban rendelkezhet társasági tagsággal, azzal a feltétellel, hogy ez esetben az engedély egy másik elismert látszerész nevére legyen kiállítva.

9. Viszonzásában a görög kormány értesítette a Bizottságot, hogy folyamatban van egy jogszabály-módosítás, mely arra irányul, hogy társasági jogi formától függetlenül lehetővé tegye az engedélyek megszerzését, amennyiben a társaságok többségi részese-dése elismert látszerész tulajdonában van.

A szóbeli eljárás során az alperesi állam képviselője megerősítette, hogy álláspontjuk szerint a 3204/2003. sz. törvény megszüntette a Görögországnak felrótt jogsértést.

III — A pert megelőző eljárás

10. Két részvénytársaság (egy másik tagállamban székhellyel rendelkező anyavállalat és

görög leányvállalata) által benyújtott panaszt követően, akiktől a 971/79 törvény alapján megtagadták a látszerészeti üzlet létesítésére vonatkozó engedélyt, a Bizottság 1998. január 27-i levelével felhívta a görög hatóságok figyelmét e szabályozásnak az EK-Szerződés 52. és 58. cikkével (jelenleg EK 43. cikk és EK 48. cikk) való összeegyeztethetlenségére.

11. 1998. április 27-én a görög kormány azt válaszolta, hogy folyamatban van egy jogszabály-módosítás, majd a felszólító levelet követően 1999. január 13-án közölte, hogy a jogszabály-módosítás a 2646/98. számú törvénnyel megvalósult.

12. A Bizottság, miután megállapította, hogy a módosított jogszabály sem felel meg a közösségi jog rendelkezéseinek, 1999. augusztus 3-án egy kiegészítő felszólító levelet intézett a Görög Köztársasághoz.

13. A 2000. május 17-i görög válasz ellenére a Bizottság 2001. január 24-én indokolással ellátott véleményt intézett a görög kormányhoz, amire az 2001. május 2-án válaszolt.

5 — A Görög Köztársaság Hivatalos Lapja, I. sorozat, 236. szám, 1998. október 20.

IV — A felek kérelmei és a Bíróság előtti eljárás

50%-ából részesedjen, a társaság közkereseti társasági vagy betéti társasági formában működjön, és

14. 2003. március 27-én a Bizottság benyújtotta a keresetét, melyben annak megállapítását kéri a Bíróságtól, hogy:

- a Görög Köztársaság azáltal, hogy elfogadta és hatályban tartotta a 971/79. sz. törvényt, amely nem teszi lehetővé egy természetes személy okleveles látszerész számára, hogy egy látszerészeti üzletnél többet működtessen, korlátozta a természetes személy látszerészek letelepedési feltételeit, ezzel megsértette az EK 43. cikket, és
 - azáltal, hogy elfogadta és hatályban tartotta a 971/79. sz. törvényt és a 2946/98. sz. törvényt, amely egy jogi személy arra vonatkozó jogát, hogy látszerészeti üzletet nyisson Görögországban, a következő feltételektől teszi függővé:
 - a) a látszerészeti üzlet létesítésére és működtetésére vonatkozó engedély egy elismert látszerész természetes személy nevére legyen kiállítva, az a személy, aki az üzlet működtetésére vonatkozó engedélyt birtokolja, a társaság tőkéjének, valamint nyereségének és veszteségének legalább
 - b) a szóban forgó látszerész legfeljebb egy másik olyan társaságnak legyen tagja, amelynek tulajdonában látszerészeti üzlet van, azzal a feltétellel, hogy az üzlet létesítésére és működtetésére vonatkozó engedély egy másik elismert látszerész nevére legyen kiállítva,
- az EK 43. cikkével össze nem egyeztethető módon korlátozta a jogi személyek görögországi letelepedési feltételeit a látszerészeti ágazatban, és megsértette az EK 43. cikkel összefüggésben az EK 48. cikket azáltal, hogy a jogi személyek számára olyan korlátozásokat írt elő, amelyek a természetes személyek esetében nem állnak fenn.
15. Az alperesi állam a kereset elutasítását kérte, arra hivatkozva, hogy a társaságokkal szemben alkalmazott korlátozásokat a közegészség védelme indokolja.
16. A választ és viszonzválaszt követően lezárult az írásbeli szakasz.

17. 2004. szeptember 23-án az alperesi kormány kérelmére tárgyalást tartottak, melyen mindkét fél részt vett.

a letelepedés mindig egy haszonszerzési célú tevékenység végzéséhez kapcsolódik.⁷

V — A kereset elemzése

18. A Bizottság úgy véli, hogy a látszerészeti üzletekre vonatkozó görög szabályozás két szempontból is ellentétes a letelepedési szabadsággal: a természetes személyek tekintetében az EK 43. cikk megsértése miatt, míg a társaságok esetében az EK 43. cikkel együtt értelmezett EK 48. cikk megsértése miatt.

20. Ezen alapvető szabadság, mely megillet minden tagállami természetes és jogi személyt, magában foglalja a jogot – az előírt kivételek és feltételek figyelembevételével – gazdasági tevékenység önálló vállalkozóként történő megkezdésére és folytatására a Közösség területén. Emellett magában foglalja társaságok alapítását, irányítását, csakúgy mint képviseletek, fióktelepek, leányvállalatok alapítását.

A — A letelepedési szabadság és korlátai

19. A letelepedési szabadság elválaszthatatlan az európai egység megteremtésének politikai gondolatától, és ezen cél megvalósítása a termelőeszközök útjában álló korlátok eltörlésével valósulhat meg. Nem véletlenül mondják, hogy „letelepedni annyi, mint beilleszkedni egy nemzeti gazdaságba”,⁶ ahol

21. A joggyakorlat szerint egy nagyon tág fogalomról van szó, amely magában foglalja a tartós és folyamatos részvétel lehetőségét egy közösségi állampolgár számára a származási országától különböző másik tagállam gazdasági életében, előmozdítva a gazdasági és társadalmi mozgást a Közösségen belül az önálló vállalkozói tevékenységek tekintetében.⁸

22. Ezen jogvita eldöntése szempontjából különös jelentőséggel bír, hogy ezen jog

7 — Fallon, M: *Droit matériel général des Communautés européennes*, Ed. Bruylant, Párizs, 1977., 394. o.

8 — A Bíróság 2/74. sz. Reyners-ügyben 1974. június 21-én hozott ítéletének (EBHT 1974., 631. o.) 21. pontja, a C-55/94. sz. Gebhard-ügyben 1995. november 30-án hozott ítéletének (EBHT 1995., I-4165. o.) 25. pontja, a C-212/97. sz. Centros-ügyben 1999. március 9-én hozott ítéletének (EBHT 1999., I-1459. o.) 34. pontja és a C-424/97. sz. Haim-ügyben 2000. július 4-én hozott ítéletének (EBHT 2000., I-3123. o.) 57. pontja.

6 — Sr. Darmon főtanácsnok C-55/94. sz. Gebhard-ügyben (hivatkozás a 8. lábjegyzetben) előterjesztett indítványának 3. pontja.

magában foglalja azt a lehetőséget is, hogy az Európai Unió területén belül egynél több tevékenységi központot lehessen létrehozni és fenntartani, betartva természetesen a vonatkozó szakmai szabályokat.⁹ Ezen szabályok azonban nem ütközhetnek a közösségi jog által előírt feltételekbe.

23. A Bíróság elfogadta, hogy bizonyos esetekben különböző törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezésektől tehető függővé a szakmai tevékenység megkezdése vagy gyakorlása, feltéve hogy e rendelkezések eleget tesznek az alábbi négy feltételnek:

— állampolgárság alapján történő megkülönböztetés nélkül alkalmazandóak,

— közérdeken alapuló kényszerítő ok igazolja őket,

— alkalmasak a kitűzött cél elérésére, és

9 — Lásd többek között a Bíróság 107/83. sz. Kloop-ügyben 1984. július 12-én hozott ítéletének (EBHT 1984., 2971. o.) 19. pontját, a 143/87. sz. Stanton-ügyben 1988. július 7-én hozott ítéletének (EBHT 1988., 3877. o.) 11. pontját és a 154-155/87. sz., Wolf és társai egyesített ügyben hozott ítéletének (EBHT 1988., 3897. o.) 11. pontját, valamint a C-106/91. sz. Ramrath-ügyben 1992. május 20-án hozott ítéletének (EBHT 1992., 3351. o.) 20. pontját.

— nem terjeszkednek túl azon, ami a cél megvalósulásához szükséges.¹⁰

24. A jelen eljárás tárgya e feltételek teljesülésének a természetes személyek mellett a jogi személyek vonatkozásában történő vizsgálata, amellyel összefüggésben vizsgálni kell a görög szabályozásban meglévő különbséget is e két kategória vonatkozásában. Mindenesetre figyelembe kell venni, hogy a közösségi jog fejlődése során a személyek szabad mozgása elvének személyi hatálya kiszélesedett.¹¹

B — A természetes személyek letelepedésére vonatkozó korlátozások

25. A 971/79. sz. törvény 6. cikkének (6) bekezdése megakadályozza a látszeresze-

10 — A Bíróság C-19/92. sz. Kraus-ügyben 1993. március 31-én hozott ítéletének (EBHT 1993., I-1663. o.) 32. pontja és a Gebhard-ügyben 1995. november 30-án hozott ítéletének (hivatkozás a 8. lábjegyzetben) 37. pontja.

11 — Livrola Delgado, I (*Libre circulación de personas y Unión Europea*, Ed. Civitas, Madrid, 1994., 61. o.) úgy tartja, hogy az európai integráció előrehaladtával a személyek szabad mozgásának fogalma mind saját dinamikájának, mind pedig a politikai dimenzió kiteljesedésének köszönhetően kiszélesedett azáltal, hogy újabb kategóriákkal bővült a közösségi jog személyi hatálya. Ezen kiszélesedés egy lassú folyamat eredménye, mely tele van nehézségekkel, alkalmanként ellentmondásokkal, a kiindulópont pedig a gazdasági szabadságok lehetséges tartalmának kiterjesztő értelmezésén alapul.

ket abban – legyenek azok bármilyen nemzetiségűek is –, hogy egynél több látszerészeti üzlet tulajdonosai legyenek. A szabály tehát nem diszkriminatív módon alkalmazandó, ugyanúgy kezeli a görög állampolgárokat, mint más tagállamok állampolgárait.

26. Maga az alperesi kormány is elismeri, hogy ez a korlátozás korlátozza a közösségi szabadságot, de ennek szükségességét közegészségi okokkal magyarázza.

27. A pert megelőző eljárásban a görög kormány – indokai között – hivatkozott a látszerészeti üzletek kiegyensúlyozott földrajzi elhelyezkedésének szükségességére. Ennek ellenére – amint azt a Bizottság is leszögezi keresetlevelében – a „létesítményenként egy szakmabéli”¹² szabálya önmagában nem alkalmas a kitűzött cél elérésére, minthogy semmi sem akadályozza meg a látszerészeket abban, hogy kibújjanak az olyan területeken történő letelepedés alól, melyek igen távoliak, vagy nem rentábilisak.

Mindenesetre az alperesi állam nem tartotta fenn ezen érvelését a bírósági szakaszban, ami úgy értelmezhető, hogy ezen okfejtését maga is visszavonta.

28. Ugyanakkor igaz, hogy a közegészség – általánosságban vizsgálva – közérdeken alapuló kényszerítő ok, amely igazolja a letelepedés szabadságát korlátozó, vagy azt kevésbé vonzóvá tevő nemzeti intézkedéseket. A Bíróság figyelembe vette ezen körülményt, amely az EK-Szerződés 3. cikkének o) pontjából (jelenleg, módosítást követően, az EK 3. cikk p) pontja) következik, amely kimondja, hogy a Közösség tevékenysége – a Szerződés rendelkezései és az abban meghatározott ütemezés szerint – magában foglalja a hozzájárulást az egészségvédelem magas szintjének eléréséhez.¹³

29. Az alperesi kormány szerint, a per tárgyát képező jogszabály célja a látszerészeti termékek értékesítéskor fennálló személyes bizalmi viszony megőrzése, valamint az üzletet működtető képzett szakmai személyzet teljes felelősségének biztosítása.

További érvelésében előadja, hogy „kizárólag egy okleveles látszerész, aki részt vesz az üzlet működtetésében – anélkül, hogy szétforgácsolná testi és lelki erejét különböző fiókok működtetésével – tudja garantálni az elérni kívánt célt”.

12 – Ami emlékeztet a német jogból ismert aforizmára, miszerint „patikus a patikában” („*Apotheker in seiner Apotheke*”), és ami hasonló hatással bír a gyógyszerészeti iparágban, mint a görög szabály a látszerészet terén, abban az időben, amikor még nem született meg az egységsítő jogi határozat a Gebhard-ügyben (lásd e tekintetben Friauf, K. H.: *Das apothekenrechtliche Verbot des Fremd- und Mehrbesitzes*, Ed. C. F. Müller, Heidelberg, 1992., 7. o.).

13 – A Bíróság C-108/96. sz., Mac Quen és társai ügyben 2001. február 1-jén hozott ítéletének (EBHT 2001., I-837. o.) 28. és 29. pontja; ugyanakkor – amint arra Sr. Miško főtanácsnok felhívta a figyelmet az említett ügyben előterjesztett indítványában – e tekintetben a fő felelősség a tagállamokra hárul.

30. El kell fogadni, hogy egy tagállam közérdeken alapuló kényszerítő oknak tekintse annak szükségességét, hogy látszerészeti üzletekben kínált termékek és szolgáltatások értékesítése egy e szakmában képzett személy feladata legyen. A Bíróság elismert már hasonló álláspontot más egészségügyi szakmákkal kapcsolatban.¹⁴

31. Ugyanakkor annak elkerülése érdekében, hogy a szabályozás a közösségi jogba ütközzön, a korlátozásnak a cél elérésére alkalmasnak és az elérni kívánt előnnyel arányosnak kell lennie.

32. A szóban forgó rendelkezés alkalmazása nem egyértelmű. Az alperesi kormány megelégszik azzal, hogy idézi a 971/79. sz. törvény 6. cikkét és a hozzá kapcsolódó joggyakorlatot, miszerint a szemüvegek és látáshibát korrigáló lencsék árusítása olyan üzletekben lehetséges, melyeket okleveles látszerész *igazgat* vagy *vezet*¹⁵. Ugyanakkor nincs olyan előírás, miszerint a látszerész köteles lenne a helyszínen tartózkodni, vagy a vevő rendelkezésére állni.

33. Ebben az esetben az arányosság követelménye sem teljesül, minthogy léteznek a Görögország által alkalmazottnál kevésbé korlátozó intézkedések, melyek jobban figyelembe veszik a közösségi jogot.

34. Az üzletekben két típusú kapcsolat létezik, belső és külső. Az első magában foglalja a tulajdont – ami jelenti például a helyiséget vagy üzletet, ahol a tevékenységet folytatják, az ügyfelek listáját, az árukat vagy a kereskedelmi nevet –, a dolgozókkal való munkajogi kapcsolatokat, vagy – ami a jelen ügyben kiemelkedő jelentőségű – a működtetési jogot, ami nem feltétlenül egyezik meg a tulajdonnal, de ami ahhoz különböző jogi formákon keresztül kapcsolódik, valamint az igazgatást és az üzletvezetést.

A második, külső kapcsolat magában foglalja harmadik személyekkel, különösen a beszállítókkal, és – ami a mi szempontunkból jelentős – az ügyfelekkel, illetve páciensekkel való kapcsolattartást.

35. A görög szabályozás összekeveri ezen két fogalmi kört. A belső kapcsolatok körében akadályozza meg azt, hogy egy látszerész egynél több üzletet hozzon létre, olyan indokokkal igazolva a korlátozást, melyek a

14 — Lásd az orvosokra és fogorvosokra vonatkozóan a Bíróságnak a C-351/90. sz., Bizottság kontra Luxemburg ügyben 1992. június 16-án hozott ítéletét (EBHT 1992., I-3945. o.).

15 — Az LPO-ítélet (hivatkozás ezen indítvány 39. lábjegyzetében) 13. pontjának átfogalmazása.

külső kapcsolatok körébe tartoznak, azaz alapvetően az ügyféllel kialakított személyes bizalmi kapcsolattal, valamint a látszerész korlátlan felelősségével vannak összefüggésben.

36. Ha megkülönböztette volna e két aspektust, az a közösségi szabadság tekintetében is kevésbé súlyos következményekkel járt volna, mivel több üzlet nyitása nem járna együtt azzal a követelménnyel, hogy az árusítás és az ügyfelekkel való kapcsolattartás során az okleveles látszerész járjon el.

37. Ráadásul, a személyes kapcsolatra vonatkozóan, a Bíróság nem írja elő, hogy a szakember folyamatosan jelen legyen az ügyfél vagy a páciens mellett¹⁶, és mivel ezt kifejezetten ki is mondta az általános orvos, a fogorvos, az állatorvos és a szakorvos vonatkozásában is, nincs ok arra, hogy ezt az elvet a látszerészekre ne alkalmazzuk.

38. Az alperesi kormány a korlátozás törvényességének igazolására a károkkért való helytállásra hivatkozott, ez azonban más jogi lehetőségek alkalmazásával is elérhető, mint például az alkalmazottak által okozott káro-

kért való közvetlen vagy mögöttes tulajdonosi felelősség, vagy biztosítási jogviszony létesítésének kötelezettsége által.

39. Fel kell hívni arra is a figyelmet, hogy ezen eljárás során nem a látszerészi oklevelek vagy tevékenységek elismeréséről van szó¹⁷, ezért nem helytálló hivatkozni a Bíróság Laboratoire de protheses oculaires (LPO)¹⁸ -ügyben 1993. május 25-én hozott ítéletére, ahogyan azt a görög állam tette.

Ebben az ügyben egy kontaktlencsét, optikai implantátumokat és ezekhez szükséges termékeket forgalmazó cég állt szemben több látszerész szakmai szervezettel, és a vita tárgya az áruk szabad mozgásának egy olyan nemzeti jogszabállyal való összeegyeztethetőségéről szólt, amely szerint optikai termékeket kizárólag szakmai oklevéllel rendelkezők jogosultak eladni.

A Bíróság kijelentette, hogy a jogszabály a közegészség védelmének jogos érdekében született, és hogy alkalmazása az elérendő célhoz képest nem volt aránytalan. A Bíróság megállapította azt is, hogy a közegészség védelmében indokolt az a nemzeti szabályozás, amely előírta, hogy kontaktlencsék és

16 — A Bíróság Bizottság kontra Luxemburg ügyben (hivatkozás a 14. lábjegyzetben) hozott ítéletének 22. pontja, amely utal a Bíróság 96/85. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 1986. április 30-án hozott ítéletének (EBHT 1986., 1475. o.) 13. pontjára.

17 — Annak ellenére, hogy — amint azt Sr. Mischo főtanácsnok a Mac Quen-ügyben ismertetett főtanácsnoki indítványában kifejtette (lásd a 13. lábjegyzetet) — a látszerész tevékenysége nem tartozik a közösségi szabályozás hatálya alá.

18 — Hivatkozás a 15. lábjegyzetben.

ezekhez kapcsolódó termékek csak olyan kereskedelmi egységben árusíthatók, melynek vezetését vagy irányítását olyan személy látja el, aki rendelkezik látszerészti képesítéssel.

40. Az ítéletben ugyanakkor a Bíróság nem határozott arról a kérdésről, hogy a okleveles látszerésznek egyben gazdaságilag tulajdonosának is kell lennie a társaságnak, és még kevésbé arról, hogy hány üzletet vezethet. Ilyen körülmények között ezen jogeset nem nyújt eligazítást jelen ügy szempontjából, csak arra világít rá, hogy a látszerészlet speciális szakma.¹⁹

41. Bárhogy is, az LPO-ügy 13. pontjában alkalmazott formula nem tűnik teljesen szerencsésnek: a közegészség védelmében nem annak van jelentősége, hogy az üzletet látszerészek igazgatják vagy vezetik — ez elsősorban kereskedelmi, adminisztratív vagy könyvelési feladatok elvégzését jelenti —, hanem annak, hogy amikor az ügyfél látszerészeti cikkeket vásárol, akkor szakképzett eladó álljon a rendelkezésére. Ugyanakkor ez a pontatlanság semmilyen módon nem befolyásolja a jelen ügyet.

19 — A Bíróság elismerte, hogy a kontaktlencsék árusítása, még ha azokat látszerész rendelvényére adják is ki, nem tekinthető olyan kereskedelmi tevékenységnek, mint bármely más árucikk értékesítése, mivel az eladónak ez esetben tájékoztatni kell tudnia a felhasználót a lencsék használatáról és kezeléséről (11. pont).

42. Végül a Mac Quen és társai ügy²⁰ — amelyre szintén hivatkoznak az alperesi ellenkérelemben — sem bír jelentőséggel, mivel annak bizonyos optikai vizsgálatok elvégzésének képesítéshez kötése volt a tárgya. Ott az került tisztázásra, hogy az EK-Szerződésben biztosított szabadságokba ütközik-e az a szabály, mely szerint ezen vizsgálatokat kizárólag szemészorvosok végezhetik, kizárva így a látszerészeket ebből a körből.

A Bíróság megállapította, hogy ugyan a kérdéses terület a közösségi szintű harmonizáció hiányából eredően a tagállamok hatáskörébe tartozik, a szabályozásnak tiszteletben kell tartania a Szerződésben meghatározott alapszabadságokat.²¹

A konkrét ügyben a Bíróság megállapította, hogy a nemzeti jog által előírt követelményeket a hivatkozott közegészségi okok igazolják.

Ebben az esetben a páciensek érdekében előírt olyan követelményekről kellett határozni, melyek azon külső kapcsolati körbe

20 — Hivatkozás a 13. lábjegyzetben.

21 — Az ítélet hivatkozik a Bíróság C-193/97. és C-194/97. sz., De Castro Freitas és Escalier ügyben 1998. október 29-én hozott ítéletének (EBHT 1998., I-6747. o.) 23. pontjára és a C-58/98. sz. Corsten-ügyben 2000. október 3-án hozott ítéletének (EBHT 2000., I-7919. o.) 31. pontjára.

tartoznak, amire már hivatkoztam korábban, míg a jelen vitában a látszerészeti üzletek nyitásának engedélyezése, azaz egy vállalkozási tevékenység folytatásának lehetősége az ügy tárgya.

43. A fentiekből azt a következtetést vonom le, hogy a letelepedési szabadságnak a görög szabályozás által bevezetett korlátozása, miszerint egy látszerész csak egy üzletet irányíthat, sérti az EK 43. cikket.

C — A társaságok letelepedési szabadságának korlátozásai

44. Ami a jogi személyeket illeti, már említettem, hogy a 2646/98. sz. törvény korlátozza az üzletek szabad létesítését, mivel úgy rendelkezik, hogy látszerészi üzlet működtetésére kizárólag látszerészek alapíthatnak közkereseti vagy betéti társaságot, és csak azzal a feltétellel, hogy a jogosult a társasági tőke legalább 50%-ának tulajdonosa, valamint hogy egy látszerész legfeljebb egy másik társaságban rendelkezhet társasági tagsággal, azzal a feltétellel, hogy ez esetben az engedély egy másik elismert látszerész nevére legyen kiállítva.

45. Ezen feltételek különböznek a természetes személyek számára előírt feltételektől, ezért a Bizottság annak megállapítását kéri a Bíróságtól, hogy a rendelkezés sérti az egyenlő elbánásnak az EK 48. cikkben előírt követelményét.

46. A javaslat némileg leegyszerűsítő, ezért szükségesnek tartom, hogy három megállapítást tegyek.

47. Elsőként le kell szögezni, hogy a természetes személyek és a jogi személyek sajátosságukból adódóan eltérő jogi státusszal rendelkeznek, így bármely összehasonlításnak — amely az általános szintjén mindig tökéletlen — tekintettel kell lennie ezen eltérésre. Az EK 48. cikk teleologikus értelmezést követel meg: a Szerződés azt akarja elérni, hogy a jogi személyek ugyanolyan mértékben élvezzék a letelepedési szabadságot, mint a természetes személyek.

48. Második megjegyzésem — amint azt épp leszögeztem — az összehasonlítás második elemének hipotetikus jellegével függ össze. Az egyenlő elbánás követelménye nem kógens módon, a közösségi jog azonnali megsértését maga után vonva kötelez, hanem azt kívánja elérni, hogy a társaságok legalább hasonló szintű jogokkal bírjanak, mint a természetes személyek. Ebből az következik, hogy nem sérti meg az EK 48. cikket az a tagállam, amelyik engedélyezi a jogi személyek szabad letelepedését, és ugyanakkor megtiltja vagy indokolatlanul korlátozza ezt

a jogot a természetes személyek vonatkozásában. Ugyanezen okból kifolyólag az összehasonlítás második eleme nem alapulhat olyan jogszabályon, amely már önmagában is sérti a közösségi jogot.

bejelentett jogszabály-módosítás a részvénytársaságokra is kiterjeszti az alapítás lehetőségét, de csak akkor, ha a társaságban a látszerész rendelkezik a részvények abszolút többségével.

49. Harmadik megjegyzésem, hogy nehézséget okoz elfogadni a Bizottság arra vonatkozó álláspontját, hogy az alperesi állam által alkalmazott elbánást hogyan minősítsük. Ha különbözik is ez az elbánás a természetes személyekkel szemben alkalmazott elbánástól az előírt részletes szabályok szintjén, valójában mindkettő az „üzletenként egy elismert látszerész” működési elvet követi, az egyik esetben egy közvetlen követelmény előírásával, a másik esetben pedig annak kikötésével, hogy az engedély jogosultja a többségi tulajdonos legyen.

52. Így a kérdéses rendelkezések, annak ellenére, hogy nem diszkriminatívak, és a közegészség védelmét kívánják biztosítani, mégsem megfelelőek a kitűzött cél elérésére. Létezik olyan szabályozás, amely a letelepedési szabadság elvével inkább összhangban van. Amint azt kifejtettem²², különbséget téve egyrészt a tulajdon, a működtetési jog és az üzlet belső irányítása, és másrészt az ügyfelekkel való kapcsolattartás között, egy, a közösségi joggal jobban összhangban lévő szabályozást érhetünk el, akár az ügyfelekkel való kapcsolattartásról, akár a károkért való felelősségről legyen szó.

50. Figyelembe véve, hogy a természetes személyekre vonatkozó rendelkezések – melyek közösségi jogba ütközését a korábbiakban kifejtettem — hasonlóak a jogi személyekre vonatkozó előírásokhoz, úgy tűnik, hogy ezen szabályozás sem elégíti ki az európai jog követelményeit.

51. A látszerészeti üzletek nyitására vonatkozó görög szabályozás logikája – ami a szakképzett látszerész és az ügyfél kapcsolatán, valamint a látszerész felelősségén alapul – megmagyarázza azt is, hogy miért csak a személyes közreműködéssel működő társasági formák létrehozását engedélyezik, valamint azt is, hogy az alperesi állam által

53. Ennek megfelelően kell értelmezni a Bíróságnak a Bizottság kontra Luxemburg ügyben 1992. június 16-án hozott ítéletét²³. Az alperesi kormány azzal védekezett az egyetlen orvosi praxis szabálya esetében – amelyhez a görög szabályozás is vezet a látszerészeti üzletek tulajdonosi struktúrájának meghatározásával –, hogy az orvosi szerződés *intuitu personae* szerződés, és ezért megköveteli, hogy az orvos folyamatosan a rendelőben vagy a munkahelyen tartózkodjon, így garantálja az ellátás folyamatoságát.

22 — Lásd a jelen indítvány 34–38. pontjait.

23 — Hivatkozás a 14. lábjegyzetben.

A Bíróság úgy találta, hogy ez a folyamatos-ság kevésbé korlátozó módon is elérhető, mint például a jelenlét minimális időtartamának meghatározásával vagy a helyettesítés lehetőségének bevezetésével. Következésképpen a nemzeti szabály túlságosan abszolút és általános jellegű volt ahhoz, hogy a közegészség védelmével igazolható legyen.²⁴

54. Végül pedig – annak ellenére, hogy a Görög Köztársaság, amint azt a tárgyaláson is előadta, kétszer is módosította a szabályozást annak érdekében, hogy azt a közösségi joghoz igazítsa – az ítélkezési gyakorlat szerint egy kötelezettségzegés megvalósulását az indokolással ellátott véleményben megállapított határidő lejártakor a tagállamban fennálló helyzet alapján kell értékelni. Az ezután bekövetkezett változásokat a Bíróság nem veheti figyelembe²⁵, és az eljárás folytatásához fűződő, többek között a tagállam esetleges felelősségének azokkal szemben történő megállapításához kapcsolódó érdek, akiket a kötelezettségzegésből eredően jogok illetnek meg, továbbra is fennáll²⁶.

55. Egyébként – kizárólag szemléltető jelleggel – hozzátesszük még, hogy úgy látszik, az újonnan módosított jogszabály²⁷ a korábbi hibákat ismétli meg, amikor előírja,

hogy a látszerészeti üzlet létesítéséhez szükséges engedélyért folyamodó társaság többségi tulajdonosa okleveles látszerész legyen. Ismét összekeveredik a két terület – egyrészt a társaság tulajdonlása, és másrészt a harmadik személyek részére nyújtott szolgáltatások jellege –, kedvezőtlenül érintve ezzel a Szerződés egyik alapvető szabadságát.

56. Következésképpen a Görög Köztársaság – azzal, hogy látszerészeti üzlet alapítását engedélyhez köti, amelyet csak olyan okleveles látszerész szerezhethet meg, aki legalább 50%-ban tulajdonosa a közkereseti vagy betéti társaságnak, és emellett azt is előírja, hogy ugyanaz a látszerész legfeljebb egy másik olyan társaságnak lehet tagja, amely látszerészeti üzletet működtet, és ez utóbbi üzlet engedélye kizárólag egy másik okleveles látszerész nevére szólhat – megsértette az EK 48. cikket.

VI – Költségek

57. Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Mivel a Bizottság keresetének helyt kell adni, és mivel a Bizottság ezt kérte, a Görög Köztársaságot kötelezni kell a költségek viselésére.

24 – Uo., 22 és 23. pont.

25 – A Bíróság C-103/00. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 2002. január 30-án hozott ítéletének (EBHT 2002., I-1147. o.) 23. pontja, a C-209/02. sz., Bizottság kontra Ausztria ügyben 2004. január 29-én hozott ítéletének 16. pontja és a C-168/03. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2004. szeptember 14-én hozott ítéletének 24. pontja.

26 – A Bíróság 154/85. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1987. június 17-én hozott ítéletének (EBHT 1987., 2717. o.) 6. pontja és a C-299/01. sz., Bizottság kontra Luxemburg ügyben 2002. június 20-án hozott ítéletének (EBHT 2002., I-5899. o.) 11. pontja.

27 – Lásd a jelen indítvány 9. pontját.

VII — Véggövetkeztetések

58. A fenti indokolás alapján a következőket javaslom a Bíróságnak:

1) állapítsa meg a következőket:

- azáltal, hogy elfogadta és hatályban tartotta 971/79. sz. törvényt, amely megakadályozza, hogy egy okleveles látszerész egy látszerészeti üzletnél többet működtessen, a Görög Köztársaság az EK 43. cikket megsértve korlátozza a letelepedési szabadságot, és

- azáltal, hogy elfogadta és hatályban tartotta a 971/79. sz. és a 2646/98. sz. törvényt, amely a látszerészeti üzlet alapítását engedélyhez köti, amelyet csak olyan okleveles látszerész szerezhethet meg, aki legalább 50%-ban tulajdonosa a közkereseti vagy betéti társaságnak, és emellett azt is előírja, hogy ugyanaz a látszerész legfeljebb egy másik olyan társaságnak lehet tagja, amely látszerészeti üzletet működtet, és ez utóbbi üzlet engedélye kizárólag egy másik okleveles látszerész nevére szólhat, a Görög Köztársaság megsértette az EK 48. cikket.

2) A Görög Köztársaságot kötelezze a költségek viselésére.